

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิมพาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาและนำเสนอรูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิมพาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2

การดำเนินการวิจัยประกอบไปด้วย 2 ขั้นตอนคือ

1. การศึกษาปัญหาการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร จำนวน 13 คน ครู จำนวน 73 คน รวมทั้งสิ้น 86 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบแบ่งภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.98 โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างและจัดเก็บข้อมูลคืนมาด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การนำเสนอรูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

2.1 การวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลโดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

2.2 การสร้างรูปแบบ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบบันทึกการสนทนากลุ่มแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายบึงพินาสามัคคี ในทุกหลักมาวิเคราะห์ ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหาการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพินาสามัคคีโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในหลักพื้นฐาน 6 หลัก พบว่า

1.1 ปัญหาการบริหารด้วยหลักนิติธรรมโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาที่ไม่สามารถบริหารงานพัสดุให้จัดทำทะเบียนวัสดุอุปกรณ์และทรัพย์สินของโรงเรียนได้อย่างถูกต้องเป็นปัจจุบันมากที่สุด รองลงมาคือขาดความคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคลากรในโรงเรียน และไม่สามารถลงโทษทางวินัยครูที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ

1.2 ปัญหาการบริหารด้วยหลักคุณธรรมโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาที่ยังไม่มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลด้วยความยุติธรรม มากที่สุด รองลงมาคือ ไม่มีความเป็นธรรมในการมอบหมายงานให้กับบุคลากรในโรงเรียน และ ไม่สามารถสร้างระบบเครือข่ายคุณธรรมระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย

1.3 ปัญหาการบริหารด้วยหลักความโปร่งใสโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาที่ยังไม่มีการจัดทำฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทางการศึกษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้สถานศึกษาทราบอย่างสม่ำเสมอมากที่สุด รองลงมาคือ ขาดการตรวจสอบและประเมินผลการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง และไม่สามารถเปิดเผยการประเมินความดีความชอบของบุคลากรในโรงเรียนได้

1.4 ปัญหาการบริหารด้วยหลักความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาที่ไม่สามารถให้บุคลากรรับผิดชอบเรื่องการจัดทำระบบประกันคุณภาพของโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ไม่สามารถจัดบุคลากรให้เข้ารับผิดชอบงานตามความเหมาะสมและศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ไม่สามารถสามารถสร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อให้บุคลากรมีต่อตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อร่วมรับผิดชอบงานพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวไกล และไม่สามารถสร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรร่วมกันรับผิดชอบการปฏิบัติงานด้วยความเสียสละและอุทิศตน

1.5 ปัญหาการบริหารด้วยหลักการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาที่ยังไม่สามารถจัดหรือสร้างหลักสูตรที่สนองต่อความต้องการ

ของผู้เรียนและท้องถิ่นอย่างแท้จริงมากที่สุด รองลงมาคือ ไม่สามารถส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาโดยองค์กรเอกชน ชุมชน สถาบันอื่น ๆ มามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียน และไม่สามารถให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินร่วมกัน

1.6 ปัญหาการบริหารด้วยหลักความคุ้มค่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาที่ยังไม่สามารถควบคุมงบประมาณเบิกจ่ายของโครงการต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพมากที่สุด รองลงมาคือไม่สามารถควบคุมการใช้วัสดุ อุปกรณ์ช่วยสอนด้วยความคุ้มค่าได้ประโยชน์สูงสุด และยังไม่สามารถบริหารนักเรียนให้ได้ใช้ห้องปฏิบัติการอย่างสม่ำเสมอ

2. รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายบึงพิมพาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 มีองค์ประกอบ 6 ประการ คือ

2.1 รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักนิติธรรม รูปแบบประกอบด้วยแนวทางการบริหารงาน 2 ด้านคือ 1) ด้านผู้บริหาร ได้แก่ ต้องปราศจากความลำเอียงให้ญาติพี่น้อง กล้าที่จะเผชิญกับสถานการณ์และอิทธิพลต่าง ๆ มีเทคนิคในการวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้ง กระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านกฎ ระเบียบ ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในเรื่องกฎ ระเบียบ และมีความรอบรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องกฎ ระเบียบ 2) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ วางแผนการจัดระบบปฏิบัติด้านกฎ ระเบียบ จัดประชุมด้านหลักสูตรท้องถิ่น และแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินการใช้หลักสูตรและมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ

2.2 รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักคุณธรรม รูปแบบประกอบด้วยแนวทางการบริหารงาน 2 ด้านคือ 1) ด้านผู้บริหาร ได้แก่ มีความรอบรู้ในประวัติครูเพื่อความเป็นธรรมในการมอบงาน ขจัดความลำเอียงเปิดโอกาสให้ครูอย่างทั่วถึงและยุติธรรม และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ วางแผนการจัดระบบนิเทศติดตาม ประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่ครูด้านงานนิเทศ กำหนดข้อกระทรวงในการนิเทศ ดำเนินการนิเทศด้วยความยุติธรรม แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานกลุ่มเครือข่าย จัดอบรมด้านคุณธรรม และสร้างความตระหนักด้านคุณธรรม

2.3 รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักความโปร่งใส รูปแบบประกอบด้วยแนวทางการบริหารงาน 2 ด้านคือ 1) ด้านผู้บริหาร ได้แก่ ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สื่อเทคโนโลยี มีความกล้าเสี่ยงในการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความโปร่งใส 2) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ วางแผนทุกงานเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยี

แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ดูแลด้านสื่อเทคโนโลยีอย่างชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามกระบวนการบริหารงาน และแต่งตั้งกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูล

2.4 รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบต่อ รูปแบบประกอบด้วยแนวทางการบริหารงาน 2 ด้านคือ 1) ด้านผู้บริหาร ได้แก่ มีความรอบรู้ในประวัติครูในโรงเรียน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างด้านความรับผิดชอบต่อ มีความรอบรู้ภูมิหลังการบริหารงานและประวัติครูเพื่อจะได้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบงาน และมีเทคนิคการบริหารที่หลากหลายเพื่อให้ครูรับผิดชอบต่อ งาน 2) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ จัดสำรวจศักยภาพความพร้อมที่จะปฏิบัติงาน แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อประสานงานด้านชุมชน สร้างภาคีเครือข่ายเช่นตั้งชมรมผู้ปกครองและครู วางแผน ตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและผู้รับผิดชอบแต่ละมาตรฐาน ประชุมสร้างความเข้าใจเรื่องการทำประกันคุณภาพ ศึกษาดูงานด้านประกันคุณภาพ และสร้างความตระหนักเรื่องความรับผิดชอบต่อ

2.5 รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักการมีส่วนร่วม รูปแบบประกอบด้วยแนวทางการบริหารงาน 2 ด้านคือ 1) ด้านผู้บริหาร ได้แก่ ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม เข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรอื่นบ่อย ๆ และมีภาวะผู้นำ 2) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ จัดสำรวจความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูศึกษาหาความรู้ด้านหลักสูตรท้องถิ่น แต่งตั้งคณะทำงานประชาสัมพันธ์ และประชุมชี้แจงสร้างความตระหนักเรื่องการมีส่วนร่วม

2.6 รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักหลักความคุ้มค่า รูปแบบประกอบด้วยแนวทางการบริหารงาน 2 ด้านคือ 1) ด้านผู้บริหาร ได้แก่ มีความรอบรู้ในหลักความคุ้มค่า มีเทคนิคในการบริหารงบประมาณและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เงินงบประมาณ 2) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ วางแผนการปฏิบัติงานด้านเวลาเรียน สื่อ ห้องปฏิบัติการและงบประมาณ บูรณาการกิจกรรมที่รวมจัดด้วยกันได้ จัดกิจกรรมประชุมอบรมสัมมนาในวันหยุดราชการ จัดประชุมชี้แจงถึงความสำคัญของหลักความคุ้มค่า จัดสอนซ่อมเสริม แต่งตั้งคณะกรรมการสวัสดิการและมีการบริหารแบบกระจายอำนาจ

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัญหาการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายปึงพิมพาสามัคคีสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัญหาการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนปึงพิมพาสามัคคี โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคุณลักษณะของผู้บริหารใน 13 โรงเรียน

ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาเป็นอย่างดี สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คาเซย์ – คูเปอร์ (Casey – cooper. 2005) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง โครงสร้างหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในเมืองซาน เบอร์นาร์ดิโนทางภาคใต้ของรัฐแคลิฟอร์เนีย ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จของการบริหารสามารถกำหนดได้ด้วยคุณลักษณะพฤติกรรมการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ซึ่งจะส่งผลให้คณะกรรมการรวบรวมความต้องการของนักเรียนและอยู่ในระดับมาก โดยวิธีการการปรับโครงสร้างและปรับเปลี่ยนเนื้อหาที่สามารถส่งเสริมให้ผู้บริหารประสบผลสำเร็จและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงในการบริหารการศึกษา

เมื่อพิจารณาปัญหาการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเบ็ญพิมพาสามัคคี เป็นรายด้านสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ปัญหาการบริหารด้วยหลักนิติธรรมโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ได้มีการจัดอบรม ให้ความรู้ในด้านกฎ ระเบียบในเรื่องต่าง ๆ ประกอบกับผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเบ็ญพิมพาสามัคคีตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องกฎ ระเบียบและรับนโยบายจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 มาปฏิบัติรวมถึงผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเบ็ญพิพาสามัคคีเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์ในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวรรณ ทองคำ (2545) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมาก 2) วิทยุฒิ คุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การบริหารงานและขนาดของโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนดำรงตำแหน่งอยู่ที่สภาพและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และที่ระดับ 0.01

1.2 ปัญหาการบริหารด้วยหลักคุณธรรมโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสังคมไทยเป็นเมืองพุทธคุณธรรมต่าง ๆ จะอยู่ในจิตสำนึกผู้บริหาร จะมีพิธี โอตดปปะ รวมถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 2 ได้มีโครงการวิถีพุทธสำหรับผู้บริหารโดยการจัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมโดยพักค้างคืนที่วัดที่เหมาะสม เป็นเวลา 3 – 5 วัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สยมพร ปุณญาคม (2541) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการที่ดีกับหลักพระพุทธศาสนา โดยศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ จากข้อมูลเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า หลักพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมคำสั่งสอน และอาจนำไปประยุกต์ใช้เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการที่ดีทางด้านทรัพยากรมนุษย์ให้ประสบความสำเร็จ คือ อริยสัจ 4 สปัปฐธรรม

อปินิยานิยธรรม ทศพิธราชธรรม สังคหวัตถุ 4 จักวรรตวิวัตร พรหมวิหาร 4 หลักอธิปไตย 36 หลักวิเคราะหฺและหลักประเคราะห์ ปฏิจฺจสมุปบาท หลักภาวะผู้นำ สาราณียธรรม ราชวสดีธรรม ศีล 5 ปัจจัยปฏฺเสวนา ไตรสิกขา พละ 5 อิทธิบาท 4 หิริโอตตปฺปะ ราชสังคหวัตถุ และ สมณะ - วิปัสสนา แต่บางครั้งผู้บริหารก็ได้ให้ความอุปถัมภ์เป็นพิเศษกับบุคคลบางคน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. 2542 (อ้างถึงใน บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และ บุญมี ลี. 2544 : 75 - 76) ดังนี้ สังคมไทยอาจจะได้รับอิทธิพลของระบบอุปถัมภ์ที่คนไทยมักจะถูกอบรมสั่งสอนให้รู้จักคุ้นเคยกับคำว่า “ผู้น้อยกับผู้น้อย” โดยผู้น้อยต้องปฏิบัติต่อผู้น้อยด้วยการให้ความเคารพ เชื่อฟังและเกรงใจ ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามก็อาจจะถูกตำหนิ ในขณะที่เดียวกันผู้น้อยก็มักจะถูกคาดหวังจากผู้น้อยว่าต้องเป็นคนที่มีประพฤติดีดีเหมาะสม ใจกว้าง และช่วยเหลือลูกน้องได้ ความสัมพันธ์ลักษณะนี้ให้ค่านิยม “กตัญญูทุกเวที” โดยคนหนึ่งทำสิ่งใดก็ตามให้กับอีกคนหนึ่ง ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์นั้นก็จะมีผลตอบแทน ระบบอุปถัมภ์จึงไม่เชื่อต่อหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะหลักความเท่าเทียม และความเสมอภาค ในระบบอุปถัมภ์จะมีลักษณะของการเป็นเจ้านายกับลูกน้องผู้น้อยกับผู้น้อย ซึ่งนำไปสู่การให้สิทธิพิเศษ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชาย ลิ้มกุล (2543) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการที่ดี และความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์กับระบอบประชาธิปไตย : ศึกษากรณีทัศนคติของพนักงานการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า พนักงาน มีทัศนคติระดับปานกลางต่อการบริหารการจัดการที่ดี ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ และระบอบประชาธิปไตย ระดับตำแหน่งไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเรื่องการบริหารจัดการที่ดี และความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ แต่อายุงานมีความสัมพันธ์กับทัศนคติดังกล่าว ทัศนคติต่อการบริหารจัดการที่ดีมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อระบอบประชาธิปไตย ทัศนคติการบริหารจัดการที่ดีและทัศนคติต่อระบอบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติต่อความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์

1.3 ปัญหาการบริหารด้วยหลักความโปร่งใสโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีการปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบัน เช่น การจัดซื้อจัดจ้างมีระเบียบและแนวปฏิบัติที่ตรงระเบียบเป็นปัจจุบัน มีรูปแบบการตรวจสอบในรูปของคณะกรรมการ และผู้ที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการจะต้องได้รับการคัดเลือกมาอย่างดีมีความรู้ความสามารถ ผู้บริหารไม่สามารถใช้อำนาจในทางไม่ชอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเทลเลอร์ (Taylor. 1942 : 63 - 64 อ้างถึงใน เจริญผล สุวรรณโชติ. 2544 : 111 - 16) ที่กล่าวว่าคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานนั้นไม่ได้มองดูแต่เฉพาะจุดของการคัดเลือกบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่สิ่งที่การจัดการแบบวิทยาศาสตร์ได้ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากก็คือ ความก้าวหน้าและการพัฒนาการของบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ การจัดการแบบ

วิทยาศาสตร์จะไม่ยอมรับบุคคลที่ไม่เคยแสดงความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน และไม่ได้รับการปรับปรุงตนเองเพื่อการพัฒนาวิธีการในการทำงาน วิธีการคัดเลือกบุคคลนั้นก็ต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ที่รับมาจากบุคคลผู้มาทำงานด้วยตนเอง หรือการร้องขอจากสถาบันการทำงานเก่าของบุคคลนั้น หรือการรับรองในการทำงานที่ได้รับจากบุคคลอื่น และสอดคล้องกับองค์ประกอบในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของกระทรวงมหาดไทย (สูดจิต นิमितกุล. 2543 : 13 - 24) กล่าวคือ มีความโปร่งใส (transparency) ข้อมูลต่าง ๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการดำเนินการและสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้

1.4 ปัญหาการบริหารด้วยหลักความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงาน ผู้บริหารมีการกำกับติดตามงานจากครูอย่างสม่ำเสมอ จนครูสามารถทำงานได้เอง อีกทั้งผู้บริหารมีเทคนิคในการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูทำงานอย่างมีความรับผิดชอบซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันพระปกเกล้า (2545 : 11) ได้ทำการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาประชากรรัฐตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และการบริหารจัดการที่ดีตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 นั้น ได้กำหนดกรอบของหลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดี ไว้ 6 หลัก กล่าวคือ หลักสำนึกความรับผิดชอบเป็นหลักการทำงานที่มีหลักการ เหตุผล รับผิดชอบ และสามารถตรวจสอบได้ โดยแบ่งออกเป็น 6 หลักการย่อยคือ 1) หน่วยงานมีการสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน 2) หน่วยงานมีเป้าหมายที่ชัดเจน 3) หน่วยงานมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ 4) หน่วยงานมีระบบติดตามประเมินผล 5) หน่วยงานมีการจัดการกับผู้ที่ไม่มีความสามารถ 6) หน่วยงานมีแผนสำรอง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของรอยเตอร์ (Roystor.1995 อ้างถึงใน อารีย์ ชินสุวรรณ. 2543) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การรับรู้ของฐานอำนาจในการบริหารงานตามสายงานของผู้บริหารโรงเรียนโดยนักเรียนพบว่าผู้บริหารใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจกฎหมาย อำนาจอ้างอิง และอำนาจการให้รางวัล แต่ในการสอบถามเพื่อนร่วมงานพบว่า ผู้บริหารใช้อำนาจความเชี่ยวชาญมากที่สุด

1.5 ปัญหาการบริหารด้วยหลักการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ยังไม่มีกฎหมายใดมารองรับการปฏิบัติงานในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน การที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีคำสั่งตั้งกลุ่มโรงเรียนขึ้นมาเพียงเพื่อสะดวกต่อการประสานงานเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของไลท์ (Lynn. 1996 อ้างถึงใน ธนัชชัย รัตนไทรแก้ว. 2549) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานโดยใช้เขตพื้นที่เป็นฐาน / การมีส่วนร่วมตัดสินใจในโรงเรียนมัธยม

ศึกษาของมลรัฐเวอร์จิเนีย : ใครคือผู้ตัดสินใจที่แท้จริง ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานโดยใช้เขตพื้นที่เป็นฐาน กำลังจะเกิดขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาของชุมชน ในพื้นที่เพื่อการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้เกิดขึ้นมาก่อนแล้ว นอก
จากนี้ การบริหารโดยใช้เขตพื้นที่เป็นฐานยังมีอยู่โดยไม่มีนโยบายของคณะกรรมการบริหาร แต่การบริหารด้วยหลักการมีส่วนร่วมในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพินาสามัคคีในด้านชุมชนเข้ามา มีบทบาทในโรงเรียนนั้นถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คลาร์ค (Clark.1997 อ้างถึงใน อารมณ อินทร์จันทร์. 2546) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเรียน จากบทเรียน การมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของผู้นำท้องถิ่น ผู้วิจัยได้บรรยายถึงแนวความคิดของนักธุรกิจ 4 คน ที่มีส่วนร่วมในโครงการ โดยสัมภาษณ์ ให้เทปบันทึกและนำข้อมูลมา วิเคราะห์เพื่อสรุปผลการวิจัย เนื้อหาหลัก ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์คือ ส่วนที่เป็นโครงการ กิจกรรม กระบวนการ และความจริงที่เป็นไปได้ ข้อสรุปได้แก่ 1) ข้อความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ จากภาคเอกชน (ธุรกิจ) แทนที่จะขอเงินอย่างเดียว 2) ภาคธุรกิจต้องการทราบว่าผู้บริหาร โรงเรียนจะจริงจังและมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาเพียงใด 3) ความร่วมมือจากภาคเอกชนจะต้อง เป็นไปได้จริง 4) โรงเรียนจะต้องมองธุรกิจว่าสำคัญเช่นเดียวกัน 5) ภาคเอกชน (ธุรกิจ) จะต้อง ช่วยเหลือโรงเรียนด้านการจัดหาทุน งบประมาณ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรยา โสมสิริโยธิน (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดกลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อวางแผน การพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า ผลการจัดกลุ่มแตกต่างกันตามศักยภาพเชิงธรรมาภิบาล ด้วย ตัวแปรในหลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนและพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน มี แบบรูปของกลุ่มแตกต่างกันทั้งในเชิงปริมาณและเชิงพื้นที่ นอกจากนี้มีการสำรวจข้อมูลปัจจุบัน จากกลุ่มตัวอย่าง และมีตัวแปรเฉพาะเชิงธรรมาภิบาล การทดสอบไคสแควร์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของ บุคลากรภายในองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับงบประมาณ และการมีส่วนร่วมของ ประชากรมีความสัมพันธ์กับการให้บริการนอกสถานที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.6 ปัญหาการบริหารด้วยหลักความคุ้มค่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่อง มาจาก ครูได้ตระหนักถึงหลักความคุ้มค่า เช่น ครูเคยชินกับการใช้ห้องปฏิบัติการจึงสามารถใช้ ห้องปฏิบัติการได้อย่างมีความชำนาญ มีระเบียบปฏิบัติในการใช้ รวมถึงสื่อต่าง ๆ ได้อย่างคุ้ม ค่า และอีกทั้งบางครั้งยังสามารถผลิตสื่อใช้ได้ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันพระปกเกล้า (2545 : 11) ที่กล่าวว่าหลักความคุ้มค่า เป็นหลักการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ซึ่งประกอบด้วย 3 หลักการย่อย คือ 1) การประหยัด 2) การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3) ความสามารถในการแข่งขัน รวมถึงผู้บริหารเป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้งบประมาณ รวมถึงวัสดุ อุปกรณ์อย่างคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมเกียรติ พันธ์ธรรม (2543) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้วิธีสนทนากลุ่ม (focus group) กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ 20 คน เครื่องมือวิจัย คือ ร่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ มี 3 ด้าน คือ 1) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ด้านร่างกาย และด้านคุณธรรม 2) คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ 3) คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถ ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านความสามารถในการบริหารงาน

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่าย บึงพิมพาสามัคคีซึ่งมีส่วนองค์ประกอบ 6 ประการนั้นสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 หลักนิติธรรม ในรูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิมพาสามัคคี พบว่ามีรูปแบบ 2 ด้านคือ 1) ด้านผู้บริหาร ได้แก่ ต้องปราศจากความลำเอียงให้ญาติพี่น้อง กล้าที่จะเผชิญกับสถานการณ์และอิทธิพลต่าง ๆ มีเทคนิคในการวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้ง กระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านกฎ ระเบียบ ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในเรื่องกฎ ระเบียบ และมีความรอบรู้ข้อมูลข่าวสารเรื่องกฎ ระเบียบ 2) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ วางแผนการจัดระบบปฏิบัติด้านกฎ ระเบียบร่วมกัน จัดประชุมด้านหลักสูตรท้องถิ่น และแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินการให้หลักสูตรและมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภาวิณี ชินคำ (2548) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาประกอบด้วย วางแผนการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล ปฏิบัติตามแผน ประเมินผล และติดตามผล

2.2 หลักคุณธรรม ในรูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิมพาสามัคคี พบว่ามีรูปแบบ 2 ด้านคือ 1) ด้านผู้บริหาร ได้แก่ มีความรอบรู้ในประวัติครูเพื่อความเป็นธรรมในการมอบงาน ขจัดความลำเอียงเปิดโอกาสให้ครูอย่างทั่วถึงและยุติธรรม และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ วางแผนการจัดระบบนิเทศติดตาม ประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่ครูด้านงานนิเทศ กำหนดข้อกระทงในการนิเทศ ดำเนินการนิเทศด้วยความยุติธรรม แต่งตั้งคณะกรรมการประสาน

งานกลุ่มเครือข่าย จัดอบรมด้านคุณธรรม และสร้างความตระหนักรู้ด้านคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของมาร์ค (Mark. 2000 อ้างถึงใน เกียรติยศ เอี่ยมคงเอก. 2546) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง จริยธรรมแห่งการบูรณาการ : การป้องกันหลักการที่เป็นแกนของการศึกษาในยุคทันสมัยตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า จริยธรรมเชิงบูรณาการมุ่งเน้นให้เอกัตบุคคลนับถือตนเองเห็นว่าตนเองดี เพียงพอ สง่างามน่าเคารพนับถือ เป็นการมุ่งนำเอาจริยธรรมไปใช้ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติให้เป็นจริงจังได้ ซึ่งเป็นเรื่องทันสมัยเหมาะสมกับกาลเทศะสอดคล้องคุณธรรมตั้งแต่เล็ก ๆ จนเป็นผู้ใหญ่

2.3 หลักความโปร่งใส ในรูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพินาสามัคคี พบว่ามีรูปแบบ 2 ด้านคือ 1) ด้านผู้บริหาร ได้แก่ ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สื่อ เทคโนโลยี มีความกล้าเสี่ยงในการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความโปร่งใส 2) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ วางแผนทุกงานเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยี แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ดูแลด้านสื่อเทคโนโลยีอย่างชัดเจน แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามกระบวนการบริหารงาน และแต่งตั้งกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับหลักความเปิดเผยโปร่งใสในองค์ประกอบธรรมาภิบาลของ United Nation Development Programme (UNDP)(อ้างถึงใน เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2541 : 1 – 65) มีดังนี้ กระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์กติกาต่าง ๆ มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในสังคมสามารถถ่ายโอนได้อย่างเป็นอิสระ (free flow of information) ประชาชนสามารถเข้าถึงรับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะของทางราชการได้ตามกฎหมายบัญญัติ

2.4 หลักความรับผิดชอบ ในรูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพินาสามัคคีพบว่ามีรูปแบบ 2 ด้านคือ 1) ด้านผู้บริหาร ได้แก่ มีความรอบรู้ในประวัติครูในโรงเรียน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างด้านความรับผิดชอบ มีความรอบรู้ภูมิหลังการบริหารงานและประวัติครูเพื่อจะได้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบงาน และมีเทคนิคการบริหารที่หลากหลายเพื่อให้ครูรับผิดชอบงาน 2) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ จัดสำรวจศักยภาพความพร้อมที่จะปฏิบัติงาน แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อประสานงานด้านชุมชน สร้างภาคีเครือข่ายเช่น ตั้งชมรมผู้ปกครองและครู วางแผนตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและผู้รับผิดชอบแต่ละมาตรฐาน ประชุมสร้างความเข้าใจเรื่องการทำประกันคุณภาพ ศึกษาดูงานด้านประกันคุณภาพ และสร้างความตระหนักรู้เรื่องความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสำนึกรับผิดชอบของสถาบันพระปกเกล้า (2541 : 11) ที่ได้ทำการศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดี เพื่อ

สนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และแผนการบริหารจัดการที่ดีตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ซึ่งเป็นหลักการทำงานที่มีหลักการ เหตุผล รับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้

2.5 หลักการมีส่วนร่วม ในรูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพินาสามัคคีพบว่า มีรูปแบบ 2 ด้านคือ 1) ด้านผู้บริหาร ได้แก่ ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม เข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรอื่นๆ และมีภาวะผู้นำ 2) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ จัดสำรวจความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูศึกษาหาความรู้ด้านหลักสูตรท้องถิ่น แต่งตั้งคณะทำงานประชาสัมพันธ์ และประชุมชี้แจงสร้างความตระหนักเรื่องการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิวรรณ แก้วเล็ก (2542) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนใช้ภาวะผู้นำทั้ง 2 แบบโดยจะใช้แบบแลกเปลี่ยนสภาพและภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน จะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของชาติชาย นรเศรษฐาภรณ์ (2545) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ธรรมาภิบาลในความหมายของภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในกรณีโรงไฟฟ้าพลังความร้อนถ่านหิน " หินกรูด " ผลการวิจัยพบว่า หลักการมีส่วนร่วมคือหัวใจของภาคประชาชนในการที่จะสร้างธรรมาภิบาล ภาคประชาชนเห็นว่าประชาชนควรได้รับโอกาสการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกขั้นตอน

2.6 หลักความคุ้มค่า ในรูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพินาสามัคคีพบว่า มีรูปแบบ 2 ด้าน คือ 1) ด้านผู้บริหาร ได้แก่ มีความรอบรู้ในหลักความคุ้มค่า มีเทคนิคในการบริหารงบประมาณและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เงินงบประมาณ 2) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ วางแผนการปฏิบัติงานด้านเวลาเรียน สื่อ ห้องปฏิบัติการและงบประมาณ บูรณาการกิจกรรมที่รวมจัดด้วยกันได้ จัดกิจกรรมประชุมอบรมสัมมนาในวันหยุดราชการ จัดประชุมชี้แจงถึงความสำคัญของหลักความคุ้มค่า จัดสอนซ่อมเสริม แต่งตั้งคณะกรรมการสวัสดิการและมีการบริหารแบบกระจายอำนาจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฟาโย (Fayol. 1981 : 7 – 8 อ้างถึงในวิโรจน์ สารัตนะ. 2546 : 25) ที่เชื่อว่าผู้บริหารสามารถได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้เป็นผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จได้หากเข้าใจหน้าที่พื้นฐานการบริหารดีพอ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารคือ กำหนดหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับองค์กร ที่จะทำให้บรรลุจุดหมาย และจัดกลุ่มงานเพื่อช่วยเพิ่มผลผลิตและประสิทธิภาพการทำงานแต่ช่วยลดค่าใช้จ่ายลง

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิมพาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ในการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิมพาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความรู้เรื่องหลักธรรมาภิบาลแก่ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ถูกต้อง ต่อหลักธรรมาภิบาล

1.2 ควรคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจด้านหลักธรรมาภิบาลเป็นสถานศึกษาด้านแบบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู พนักงานราชการ ครูอัตราจ้างทุกคนของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิมพาสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เพื่อปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบึงพิมพาสามัคคี

2.2 ควรวิจัยเพื่อหารูปแบบทางทุกฝ่ายโดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษา